

Pratarmė

Ši mokslinių straipsnių rinktinė – periodinis leidinys, skirtas kelti ir tyrinėti aktualius muzikos komponavimo klausimus. 23-iojo *Muzikos komponavimo principų* tomo tema – nacionalumas *versus* globalumas. Pažymėtina, jog postmodernioje šių laikų visuomenėje nacionalumo konceptas kelia plataus spektro diskusijų. Etninė muzika daugelį amžių buvo viena pagrindinių tautinės muzikos sričių, o dabartinėje visuomenėje skirtingų tradicijų apraiškos kultūriniuose tekstuose kelia nemažai probleminių klausimų: kvestionuojamas, pavyzdžiui, paties identiteto koncepto validumas, disonansai tarp etninių ir kultūrinių tapatybių, vienų etninių ir (ar) kultūrinių grupių viršenybė kitų atžvilgiu *vs.* darnus jų sambūvis, autentiškų apraiškų *vs.* kultūrinių apropiacijų problematika ir t. t. Vadinasi, nacionalumo ir globalumo sąveika tampa kaip niekad aktuali. Taigi žurnalo rengėjams rūpi ieškoti sąlygų ir plotmių, leidžiančių etninės muzikos gaivalui skleistis XXI amžiuje, taip pat atrasti įvairių nacionalumo ekvivalentų posttautinės eros muzikoje. Leidinio straipsniai sugrupuoti į tris potemes.

I potemė. Nacionalumas *versus* globalumas: teorinės, filosofinės ir istorinės perspektyvos. Pirmoje leidinio dalyje autoriai apmąsto paties identiteto koncepto problematiką. Ramūnas Motiekaitis, remdamasis fenomenologinėmis, (post)struktūralistinėmis ir semiotinėmis teorijomis, kvestionuoja nacionalinį identitetą kaip tvarią, nekintančią esybę ir pristato jį kaip tam tikrą kontinuumą, besikuriantį santykiyje su kitais identitetais. Eglė Gelažiūtė-Pranevičienė nagrinėja folkloro reikšmę ir jo vietą šių dienų muzikos kūrėjų pasaulėvokoje. Autoriui rūpi išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių folkloras išlieka aktyvus šiandieninės muzikos šaltinis ir figūruoja kaip neatskiriama individualių kūrėjų patyriminių matricų dalis. Milošas Zatkalikas mikrotonalią sferą vertina kaip vieną nacionalumo raiškos galimybių. Autoriaus nuomone, ji, kaip alternatyva lygios temperacijos sistemos, daugelio jaunųjų serbų kompozitorių kūryboje tampa grandimi tarp archajinio, tradicinio dėmens ir šiuolaikinių komponavimo technikų.

II potemė. Nacionalumo ir globalumo sąveika: atvejų analizės. Antroje dalyje autoriai nagrinėja įvairius muzikinius reiškinius kaip iliustratyvius nacionalumo ir globalumo sąveikos atvejus. Aare’as Toolis, tyrinėdamas estų kompozitoriaus Rudolfo Tobiaso melodramas, šį specifinį žanrą pristato kaip vieną potencialių plotmių, skirtų muzikiniam mitologizmui realizuoti. Santiago Guerra Fernándezas tango įsiliejimą į tarpukario Lenkijos muzikinę sceną sugeba atskleisti kaip painių tarpkultūrinio hibridiškumo reiškinį, įtraukiantį argentiniečių, žydų ir slavų kultūros elementus. Kultūrinių sąveikų problematiką nagrinėja ir Arthuras Kaptainis, analizuodamas kanadiečių kompozitoriaus Ernesto MacMillano atvejį. Straipsniu autorius atskleidžia britų kultūrinę įtaką kanadiečių muzikinei tapatybei. Manuelis Domínguezas Salasas aptaria kontinuumo koncepto raidą ir sklaidą, išryškindamas tiek globalų jo apraiškų mastą, tiek nacionalinę specifiką Julio Estrada’os kūrybinės filosofijos ir muzikos atveju. Globalių ir nacionalinių plotmių sąveika gvildinama ir Gvantsos Ghvinjilios straipsnyje, kuriame ji aptaria įvairias kultūrinės apraiškas kartvelų kompozitoriaus Josefo Bardanashvilio kūryboje.

III potemė. Kūrėjo perspektyva. Trečia žurnalo dalis suteikia galimybę patiems muzikos kūrėjams prabilti pirmu asmeniu, reflektuoti savo kūrybines ekosistemas ir konceptualizuoti kompozicinius principus. George’as Holloway atskleidžia savo kompozicijos *Hook* kūrybinio proceso eigą, užkoduotus prasminius sluoksnius ir struktūrinius sprendimus. Anot kompozitoriaus, kūrinyje integruojami tiek europietiškosios, anglikoniškosios, tiek kinų ir taivaniečių tradicijų elementai. Manos Panayiotakis straipsnyje reflektuoja, kaip Kretos kultūrinė ir muzikinė aplinka veikia jo, šių laikų kūrėjo, formavimąsi. Pasitelkdamas savo kompozicijas, autorius parodo Rytų ir Vakarų tradicijas sugeriančio Kretos muzikinio folkloro įtaką jo individualiai muzikinei kalbai. O Marius Baranauskas tiek kūrybiniu, tiek teoriniu lygmeniu tyrinėja Vakarų simfoninio ir gamelano orkestrų tarpusavio sąveikos galimybes. Straipsnio tyrimo objektas yra paties autoriaus kompozicija *Alrediph*, kuri struktūriškai įkūnija dviejų įvardytų tradicijų sambūvį.

Baigdami apžvalgą pažymėsime, kad leidinio straipsniai gali būti diferencijuojami pagal jų pobūdį – mokslinį teorinį ir praktinį. Ir nors griežtų ribų tarp jų brėžti nereikėtų, vis dėlto vieni straipsniai labiau išsiskiria moksliniu teoriniu požiūriu (Ramūnas Motiekaitis, Eglė Gelažiūtė-Pranevičienė, Miloš Zatkalik, Aare Tool, Santiago Guerra Fernández, Marius Baranauskas), o kiti – praktiniu (Manuel Domínguez Salas, Gvantsa Ghvinjilia, George Holloway, Manos Panayiotakis). Žurnalo mokslinis komitetas straipsnius atranka remdamasis šiais kriterijais: a) straipsniams taikomi aukščiausi kokybės standartai; b) autorių pasirinktos temos turi atitikti bendrą konkretaus tomo temą. Visi leidinio straipsniai yra recenzuojami (*peer-reviewed*).

Tikimės, kad 23-iasis *Muzikos komponavimo principų* tomas sulauks skaitytojų dėmesio ir bus aktualus kiekvienam besidominčiam nacionalumo ir globalumo problematika. Redakcinė kolegija tikisi skaitytojų dėmesio tiek čia, Lietuvoje, tiek užsienyje. Būsime dėkingi už visas pastabas ir atsiliepimus apie leidinį.

Prof. dr. Rimantas Janeliauskas ir redakcinis kolektyvas

Foreword

This collection of scholarly articles is a periodical dedicated to raising and exploring fundamental issues in music composition. The 23rd volume of the *Principles of Music Composing* is focused on the interaction between the national and global. It should be noted that in the postmodern society of today, the concept of nationality raises a wide spectrum of debates. While ethnic music has served as one of the main potentials of national music for many centuries, in contemporary society the manifestation of one or another tradition in cultural texts raises a complex of problematic issues: the validity of the very concept of identity, the dissonances between ethnic and cultural identities, the primacy of one ethnic/cultural group over another vs their harmonious coexistence, the authentic living of ethnicity vs its cultural appropriation, etc. The interplay between the national and global seems to be more relevant than ever. Thus, the journal's editors are engaged in finding the conditions and dimensions that allow the spontaneity of ethnic music to unfold in the 21st century, as well as discovering the various equivalents of nationality in the music of the post-national era. The articles in this publication are grouped into three subthemes.

Subtheme I. National versus Global: Theoretical, Philosophical, and Historical Perspectives. In the first section, the authors reflect on the problem of the concept of identity itself. Ramūnas Motiekaitis, drawing on phenomenological, (post)structuralist and semiotic theories, questions national identity as a substantial entity, instead conceiving of it as a certain continuum, emerging in relation to other identities. Eglė Gelažiūtė-Pranevičienė examines the significance of folklore and its place in the worldview of contemporary musicians. The author is interested in finding out why folklore remains an active source of inspiration in today's music and is inseparable from the experiential matrices of individual creators. Miloš Zatkalik views the microtonal sphere as a potential avenue for the expression of the national. As an alternative to the equal temperament, the author observes that in the works of young Serbian composers it becomes a link between the archaic, traditional sphere and contemporary compositional techniques.

Subtheme II. Interaction between the National and Global: Case Studies. In the second section, the authors examine various musical phenomena as illustrative cases of the interplay between the national and global. In his study of the melodramas of the Estonian composer Rudolf Tobias, Aare Tool presents this specific genre as one of the potential areas for the realization of musical mythologism. Santiago Guerra Fernández reveals the integration of tango into the interwar Polish music scene as a complex phenomenon of intercultural hybridity, incorporating Argentine, Jewish, and Slavic elements. Arthur Kaptainis also explores the issue of cultural interactions by analyzing the case of the Canadian composer Ernest MacMillan. In his article, the author reveals the British cultural influence on Canadian musical identity. Manuel Domínguez Salas discusses the development and spread of the concept of continuum, highlighting both the global scope of its manifestations and the national specificity in Julio Estrada's creative philosophy and music. The interplay between global and national dimensions is also explored in the article by Gvantsa Ghvinjila, who discusses the various cultural manifestations in the work of the Kartvelian composer Josef Bardanashvili.

Subtheme III. From the Perspective of the Creator. The section gives the opportunity for the music creators themselves to speak in the first person, to reflect on their creative ecosystems and conceptualize their compositional principles. George Holloway reveals the creative process of his composition *Hook*, the encoded layers of meaning and structural solutions. According to the composer, the work integrates elements from European, Anglican, Chinese, and Taiwanese traditions. Meanwhile, Manos Panayiotakis reflects on how the cultural and musical environment of Crete affects him as a contemporary composer. The author demonstrates

the impact of Cretan musical folklore, which draws from both Eastern and Western traditions, on his unique musical style through his own compositions. Marius Baranauskas explores the potentials of the interplay between Western symphonic and gamelan orchestras, both on a creative and theoretical level. The object of research is the author's composition *Alrediph*, which structurally embodies the coexistence of the two mentioned traditions.

We would like to conclude this brief introduction with an observation that the papers in this issue can be differentiated into two main categories. Even though no clear boundaries can be set, we can discern the articles that stand out for their theoretical value (Ramūnas Motiekaitis, Eglė Gelažiūtė-Pranevičienė, Miloš Zatkalik, Aare Tool, Santiago Guerra Fernández, Marius Baranauskas) and the ones that shine with their practical (artistic) insights (Manuel Domínguez Salas, Gvantsa Ghvinjilia, George Holloway, Manos Panayiotakis). The selection of articles relies on these basic criteria: (a) only papers of the highest quality show up in the journal; (b) individual topics must correspond to the overall subject of the particular issue. All papers in the publication are peer-reviewed.

We hope that the 23rd volume of *Principles of Music Composing* will draw attention from all around the world among those who are interested in the issues of national and global. All comments and criticism are welcome. The editors are grateful to all who contributed to the preparation and publication of this issue.

Prof. Dr Rimantas Janeliauskas and the editorial staff
Translated by Aistė Vaitkevičiūtė